

Forskrift om endring i forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid)

Trenger du brukerveiledning ?

Publisert 26.06.2015, 01.01.2016

Få svar på ofte stilte spørsmål her (FAQ)

Gjelder for Norge

Hjemmel LOV-2005-06-17-62-§1-3, LOV-2005-06-17-62-§1-4, LOV-2005-06-17-62-§1-6, LOV-2005-06-17-62-§2-2, LOV-2005-06-17-62-§3-1, LOV-2005-06-17-62-§3-2, LOV-2005-06-17-62-§4-1, LOV-2005-06-17-62-§4-4, LOV-2005-06-17-62-§4-5, LOV-2005-06-17-62-§5-5

Fant du ikke det du lette etter?

Send en e-post til support@lovdata.no

FOR-2015-06-26-806
Arbeids- og sosialdepartementet
I 2015 hefte 8 s 1360
26.06.2015, 01.01.2016
FOR-2011-12-06-1357
Norge
LOV-2005-06-17-62-§1-3, LOV-2005-06-17-62-§1-4, LOV-2005-06-17-62-§1-6, LOV-2005-06-17-62-§2-2, LOV-2005-06-17-62-§3-1, LOV-2005-06-17-62-§3-2, LOV-2005-06-17-62-§4-1, LOV-2005-06-17-62-§4-4, LOV-2005-06-17-62-§4-5, LOV-2005-06-17-62-§5-5
03.07.2015 kl. 15.15
2015-0679
Endr. i forskrift om utførelse av arbeid

Send oss en tilbakemelding

Hjemmel: Forskrift av Arbeids- og sosialdepartementet 26. juni 2015 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 1-3, § 1-4, § 1-6, § 2-2, § 3-1, § 3-2, § 4-1, § 4-4, § 4-5 og § 5-5.

Send oss en tilbakemelding

LOV-henvisninger: EØS-avtale, vedlegg II kap. XV nr. 4 (direktiv 76/769/EØF endret ved direktiv 2003/53/EF og direktiv 1999/77/EF), vedlegg VII nr. 1 (direktiv 2005/36/EF endret ved direktiv 2006/100/EF, forordning (EF) nr. 1430/2007, forordning (EF) nr. 755/2008, forordning (EF) nr. 279/2009 og forordning (EU) nr. 213/2011), vedlegg XVIII nr. 5 (direktiv 2009/148/EF), nr. 9 (direktiv 89/654/EØF), nr. 10 (direktiv 2009/104/EF), nr. 11 (direktiv 89/656/EØF), nr. 12 (direktiv 90/269/EØF), nr. 13 (direktiv 90/270/EØF), nr. 14a (direktiv 2004/37/EF endret ved direktiv 2014/27/EU), nr. 15 (direktiv 2000/54/EF), nr. 16b (direktiv 92/57/EØF), nr. 16c (direktiv 92/58/EØF endret ved direktiv 2014/27/EU), nr. 16d (direktiv 92/85/EØF endret ved direktiv 2014/27/EU), nr. 16f (direktiv 92/104/EØF), nr. 16h (direktiv 98/24/EF endret ved direktiv 2014/27/EU), nr. 16ja (direktiv 2002/44/EF), nr. 16jb (direktiv 2003/10/EF), nr. 16je (direktiv 2006/25/EF) og nr. 16jg (direktiv 2010/32/EU).

Vi gjør oppmerksom på at meldingen ikke vil bli besvart.

Send inn

(Lovdata kan dessverre ikke svare på spørsmål angående juridiske problemer. Lovdata kan heller ikke bidra med å tolke regelverket eller finne frem til rettsregler som passer i et bestemt tilfelle. Kontakt den offentlige etaten spørsmålet gjelder, eventuelt advokat eller rettshjelper hvis du har behov for slik bistand.)

§ 1-3 nr. 2 i forskrift nr. 1357 om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid) gjøres følgende endringer:

§ 1-3 nr. 2 i forskriften (kontaktpunkt skal lyde: Statens beredning for kjemikalier)

§ 1-3 nr. 2 i forskriften (kontaktpunkt skal lyde: Statens beredning for kjemikalier) som i arbeidet kan bli eksponert for kjemikalier, unntatt kravene om beredskapsplan, helseundersøkelser, omplassering og krav til register over kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier og bly.

§ 1-4 første ledd nr. 4 oppheves.

§ 1-4 første ledd nr. 5 til og med nr. 15 blir nr. 4 til nr. 14.

§ 1-4 første ledd nr. 16 blir nr. 15 og skal lyde:

- 15) *farlige kjemikalier*: Kjemikalier som kan utgjøre en fare for arbeidstakers sikkerhet og helse;
- alle kjemikalier som oppfyller kriteriene for klassifisering etter forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP). Dette gjelder enten kjemikaliet er klassifisert i medhold av nevnte forskrift eller ikke. Stoffer

- som bare er skadelige for det ytre miljø, omfattes ikke av denne forskriften.
- kjemiske stoffer som det er fastsatt en grenseverdi for,
- øvrige kjemikalier som kan utgjøre en risiko for arbeidstakernes sikkerhet og helse.

§ 1-4 første ledd nr. 17 blir nr. 16.

§ 1-4 første ledd nr. 18 blir nr. 17 og skal lyde:

17) *forplantningsskade*: stoffer eller stoffblandinger som oppfyller kriteriene for klassifisering som reproduksjonstoksisk slik det er fastsatt i forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) jf. forordning (EF) nr. 1272/2008 i vedlegg I. Følgende betraktes som forplantningsskade:

- en skade på forplantningsevnen (reproduksjonstoksisitet) ved at en persons evne til å få friske og velskapte barn er helt eller delvis, varig eller forbigående ødelagt som følge av påvirkninger i arbeidsmiljøet,
- en skade eller sykdom påført barnet som følge av påvirkninger forut for fødselen eller påvirkninger gjennom morsmelken,

§ 1-4 første ledd nr. 19 til nr. 28 blir nr. 18 til nr. 27.

§ 1-4 første ledd nr. 29 blir nr. 28 og skal lyde:

28) *kreftfremkallende kjemikalier og prosesser*: stoffer eller stoffblandinger som oppfyller kriteriene for klassifisering som kreftfremkallende etter forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP), jf. forordning (EF) nr. 1272/2008 i vedlegg 1. Følgende prosesser eller kjemikalier som frigjøres i prosessene, betraktes også som kreftfremkallende:

- fremstilling av auramin,
- arbeid som innebærer eksponering for polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) som forekommer i sot, tjære eller bek,
- arbeid som innebærer eksponering for støv, røyk eller tåke som utvikles under røsting og elektrolytisk raffinering av nikkelråstein,
- fremstilling av 2-propanol ved sterkt sur prosess,
- arbeid som medfører eksponering for støv fra harde tresorter,

Ovennevnte opplisting er ikke fullstendig eller til hinder for at andre prosesser kan anses som kreftfremkallende.

§ 1-4 første ledd nr. 30 til nr. 37 blir nr. 29 til 36.

§ 1-4 første ledd nr. 37 skal lyde:

37) *mutagene kjemikalier*: stoffer eller stoffblandinger som oppfyller kriteriene for klassifisering som kjønnsцелеmutagen etter forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP), jf. forordning (EF) nr. 1272/2008 vedlegg I.

§ 3-1 andre ledd bokstav h skal lyde:

h) grenseverdier,

§ 3-6 andre ledd skal lyde:

Berørte arbeidstakere og deres representanter skal straks informeres om overskridelsen av grenseverdien for forurensning av kjemikalier i arbeidsatmosfæren.

§ 3-11 skal lyde:

§ 3-11. *Særlige tiltak ved arbeid med kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier*

Hvis det ikke er teknisk mulig å erstatte kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier og prosesser i samsvar med forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 10-1, skal det benyttes

et lukket system. Hvis det ikke er teknisk mulig å benytte et lukket system, skal det sørges for at eksponeringen blir så lav som mulig, og på et fullt forsvarlig nivå.

Ved oppbevaring og transport av kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier, skal det benyttes lukkede beholdere som er tydelig merket og om mulig forseglet.

Kun de arbeidstakerne som skal utføre arbeid, herunder renhold og reparasjoner, skal få adgang til de arbeidslokalene hvor arbeidstakere kan bli eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier.

Det skal benyttes passende advarsels- og sikkerhetsskilting for å avgrense områder hvor det er risiko for eksponering for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier. Skilt om røykeforbud skal plasseres på områder hvor arbeidstaker kan bli eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier.

§ 3-13 skal lyde:

§ 3-13. *Arbeidsgivers merkeplikt av kjemikalier*

Arbeidsgiver skal sørge for at beholdere og emballasje for farlige kjemikalier som blir fremstilt, pakket, brukt eller oppbevart i virksomheten er fullt forsvarlig merket på norsk med kjemikaliets navn, farepiktogram og faresetninger. I særlige tilfeller kan farepiktogram og faresetning utelates.

§ 3-16 første ledd skal lyde:

Avfall som inneholder kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier skal samles i lukkede beholdere som er tydelig merket.

§ 3-17 første ledd skal lyde:

Når arbeidstaker kan bli eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier, skal arbeidsgiver sørge for at det blir satt i verk tiltak for å sikre at:

- a) arbeidstakerne ikke spiser, drikker, bruker tobakk mv. i arbeidslokaler som kan være forurenset med kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier,
- b) arbeidstakerne får informasjon om økt risiko forbundet med bruk av tobakk,
- c) arbeidstakerne får tildelt hensiktsmessig arbeidstøy i tillegg til nødvendig personlig verneutstyr, jf. forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 15,
- d) privat tøy og arbeidstøy/personlig verneutstyr blir oppbevart atskilt i egne skap,
- e) arbeidstøy og personlig verneutstyr blir vasket eller rensset,
- f) beholdere eller liknende som inneholder forurenset arbeidstøy/personlig verneutstyr, er tydelig merket,
- g) arbeidstøy og personlig verneutstyr som kan være forurenset med kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier, ikke tas med i spiserom eller liknende, eller tas med hjem,
- h) det finnes vaskemuligheter i eller i umiddelbar nærhet av arbeidslokalet.

Kapittel 17 skal lyde:

Kapittel 17. Arbeid i høyden

§ 17-1. *Risikovurdering og krav til arbeid i høyden*

Arbeidsgiver skal ved planlegging og utførelse av arbeid i høyden vurdere risikoen slik at arbeidet utføres på en sikker måte.

Risikovurderingen skal særlig ta hensyn til at:

- a) kollektiv fallsikring prioriteres fremfor personlig fallsikringsutstyr,
- b) arbeidsutstyret er dimensjonert for det arbeidet som skal utføres og for forutsigbare belastninger,
- c) stillaser skal være stabile og at underlaget har tilstrekkelig bæreevne til å oppta de

- belastningene som det blir påført,
- d) arbeidet utføres i henhold til ergonomiske prinsipper fra en egnet overflate. Dersom dette ikke er mulig skal arbeidsgiveren velge det arbeidsutstyr som på best mulig måte opprettholder sikre arbeidsforhold,
  - e) atkomstveier tilpasses etter hvor ofte arbeidstakerne forflytter seg, hvor lenge de er i bruk, og atkomstenes høyde,
  - f) atkomstveier kan brukes til evakuering i en nødssituasjon,
  - g) forflytning mellom atkomstveier og arbeidsplattformer, stillasgulv eller gangbroer ikke medfører ytterligere risiko for fall og
  - h) det monteres sikringsinnretninger mot fall der det er nødvendig. Kollektive fallsikringsinnretninger kan kun være gjennombrutt på atkomststeder med stiger eller trapper.

Når det i forbindelse med utføringen av en bestemt arbeidsoppgave midlertidig er nødvendig å fjerne en kollektiv fallsikringsinnretning, skal det iverksettes sikkerhetstiltak som kompenserer for dette før arbeidsoppgaven utføres. Når arbeidsoppgaven er endelig eller midlertidig avsluttet, skal den kollektive fallsikringsinnretningen settes opp igjen.

§ 17-2. Krav til opplæring ved montering, demontering, endring og kontroll av stillas med øverste stillasgulv fra to meter

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstaker som skal arbeide med montering, demontering, endring og kontroll av systemstillaser med øverste stillasgulv fra to meter i standardoppstilling etter leverandørens monteringsanvisning får opplæring.

Kravet til opplæring gjelder også ved montering, demontering, endring og kontroll av rullestillaser fra to meter.

Opplæringen skal ta hensyn til mulige faremomenter arbeidet kan medføre og skal særskilt omfatte:

- a) forståelse av planer for montering, demontering eller endringer av det aktuelle stillaset,
- b) sikkerhet ved montering, demontering eller endringer av det aktuelle stillaset,
- c) tiltak for å redusere fallrisikoen for personer og gjenstander,
- d) vurdering av stillasmateriellets vedlikeholdstilstand med hensyn til utsortering av uforsvarlig stillasmateriell, bl.a. råde, korrosjon og sprekker,
- e) sikkerhetstiltak i tilfelle værromslag som kan virke negativt inn på sikkerheten til det aktuelle stillaset,
- f) tillatte belastninger,
- g) kontroll av stillas og
- h) all annen risiko som ovennevnte montering, demontering eller endring kan medføre.

For at arbeidsgiver skal kunne sette arbeidstaker til selvstendig arbeid med montering, demontering, endring og kontroll, skal arbeidsgiver påse at arbeidstaker har 7,5 timer teoretisk opplæring og 7,5 timer praktisk øvelse under tilsyn og veiledning av kvalifisert person. Arbeidsgiver skal i tillegg påse at arbeidstaker får øvelse i bruk av relevant sikringsutstyr mot fall under montering, demontering og endring av stillaskonstruksjoner, herunder bruk av personlig verneutstyr (fallsikringsutstyr).

Arbeidstaker som har gjennomgått opplæring i henhold til denne bestemmelsen er å anse som en kvalifisert person for stillas med øverste stillasgulv inntil fem meter.

Det skal utstedes dokumentasjon på at praktisk og teoretisk opplæring er gitt i henhold til denne bestemmelsen. Dokumentasjon av praktisk og teoretisk opplæring skal være tilgjengelig for verneombudet og Arbeidstilsynet.

§ 17-3. Krav til opplæring ved montering, demontering, endring og kontroll av stillas med øverste stillasgulv fra fem meter og inntil ni meter

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstaker som skal arbeide med montering, demontering, endring og kontroll av systemstillaser med øverste stillasgulv fra fem meter og inntil ni meter i standardoppstilling etter leverandørens monteringsanvisning får opplæring.

Kravet til opplæring gjelder også ved montering, demontering, endring og kontroll av rullestillaser fra fem meter og inntil ni meter.

Opplæringen skal ta hensyn til mulige faremomenter arbeidet kan medføre og skal omfatte kravene i § 17-2 tredje ledd bokstav a–h.

For at arbeidsgiver skal kunne sette arbeidstaker til selvstendig arbeid med montering, demontering, endring og kontroll, skal arbeidsgiver påse at arbeidstaker har 15 timer teoretisk opplæring og 15 timer praktisk øvelse under tilsyn og veiledning av en kvalifisert person. Arbeidsgiver skal i tillegg påse at arbeidstaker får øvelse i bruk av relevant sikringsutstyr mot fall under montering, demontering og endring av stillaskonstruksjoner, herunder bruk av personlig verneutstyr (fallsikringsutstyr).

Arbeidstaker som har gjennomgått opplæring i henhold til denne bestemmelsen er å anse som en kvalifisert person for stillas med øverste stillasgulv inntil ni meter.

Det skal utstedes dokumentasjon på at praktisk og teoretisk opplæring er gitt i henhold til denne bestemmelsen. Dokumentasjon av praktisk og teoretisk opplæring skal være tilgjengelig for verneombudet og Arbeidstilsynet.

§ 17-4. Krav til opplæring ved montering, demontering, endring og kontroll av stillas med øverste stillasgulv fra ni meter

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstaker som skal arbeide med montering, demontering, endring og kontroll av stillaser med øverste stillasgulv fra ni meter får opplæring. Dette gjelder også stillaser som ikke monteres i standardoppstilling etter leverandørens monteringsanvisning, uavhengig av stillasets øverste gulvhøyde.

Opplæringen skal særskilt ta hensyn til mulige faremomenter som arbeidet kan medføre og skal i tillegg til kravene i § 17-2 tredje ledd bokstav a–h omfatte:

- a) helse- og sikkerhetsmessig forsvarlig montering av kompliserte stillaskonstruksjoner, hvor det inngår elementer som krever en særskilt styrke- og stabilitetsberegning,
- b) forståelse av spesifikasjonene for en planlagt stillasoppstilling, herunder styrke- og stabilitetsberegninger og
- c) øvelse i forsvarlig montering, demontering og endring av kompliserte stillaskonstruksjoner, både med hensyn til egen helse og sikkerhet under arbeidet og de etterfølgende brukernes helse og sikkerhet.

For at arbeidsgiver skal kunne sette arbeidstaker til selvstendig arbeid med montering, demontering, endring og kontroll, skal arbeidsgiver påse at arbeidstaker har anvendt stillas i minst seks måneder, fått 36 timer teoretisk opplæring og deretter 72 timer praktisk opplæring under tilsyn og veiledning av en kvalifisert person. Arbeidsgiver skal i tillegg påse at arbeidstaker får øvelse i bruk av relevant sikringsutstyr mot fall under montering, demontering og endring av stillaskonstruksjoner, herunder bruk av personlig verneutstyr (fallsikringsutstyr).

Arbeidstaker som har gjennomgått opplæring i henhold til denne bestemmelsen er å anse som en kvalifisert person for stillas med øverste stillasgulv fra ni meter.

Det skal utstedes dokumentasjon på at praktisk og teoretisk opplæring er gitt i henhold til denne bestemmelsen. Dokumentasjon av praktisk og teoretisk opplæring skal være tilgjengelig for verneombudet og Arbeidstilsynet.

§ 17-5. Krav til opplæring av bruker av stillas

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakere som bruker stillas som arbeidsplattform for å utføre arbeid i høyden har fått opplæring i bruk av det aktuelle stillaset, herunder en gjennomgang av veiledningen for montering, bruk og demontering, jf. § 17-8 andre ledd. Arbeidsgiver har ansvar for at tilfredsstillende opplæring blir gitt før arbeidet igangsettes.

§ 17-6. Planlegging av arbeid i høyden

Arbeid som krever bruk av stillas, stiger, takbruer o.l. skal planlegges slik at oppsetting av, og

arbeid på, utstyr for arbeid i høyden skal foregå i samsvar med kapittelet her og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 2-1, § 7-1 og § 10-1, slik at sikkerheten ivaretas.

På steder med spesielle faremomenter som trafikk, strømførende ledninger, rasfare og lignende, skal særlige sikringstiltak iverksettes før utstyr for arbeid i høyden monteres og tas i bruk. Arbeid i høyden skal ikke utføres når værforholdene innebærer en risiko for arbeidstakernes sikkerhet og helse.

§ 17-7. Dimensjonering av stillaser og rekkverk

Beregninger av stillaser, herunder rekkverk ved dekkekanter og lignende, skal gjennomføres slik at rekkverket og det ferdige stillaset får tilfredsstillende styrke. Det samme gjelder ved beregning av vindkrefter som påvirker et stillas.

§ 17-8. Montering, bruk og demontering av stillaser

Arbeidsgiver skal sørge for at stillasmontører får monteringsveiledning og skriftlig arbeidsinstruks. Krav om å bruke egnet personlig verneutstyr under monteringsarbeid skal nevnes særskilt.

En kvalifisert person som kjenner det aktuelle stillasets kompleksitet, skal utarbeide en veiledning for montering, bruk og demontering. Veiledningen kan være en standardveiledning fra produsent, men den skal ved behov suppleres med utfyllende og detaljerte opplysninger om det aktuelle stillaset, slik at montering, bruk og demontering av stillaset kan utføres på en sikker måte.

Dersom dimensjonsberegningen for stillaset ikke er tilgjengelig eller ikke inneholder informasjon om de planlagte oppstillingene, skal stillaset monteres i henhold til allment anerkjent standardmodell eller det skal gjøres en styrke- og stabilitetsberegning.

Stillaset skal være stabilt. Stillasets understøttende elementer skal være sikret mot utglidning, enten ved at de blir fastgjort til underlaget eller ved hjelp av en sklisikker anordning. Underlaget skal ha tilstrekkelig bæreevne til å oppta de belastninger som blir påført. Montering, bruk og demontering av rullestillas skal være i samsvar med § 17-17.

Stillasgulvenes dimensjoner, form og plassering skal være tilpasset arbeidets karakter og den belastning arbeidet medfører samt sikre at arbeid og forflytning kan skje på en sikker måte. Det skal ikke forekomme uforsvarlige mellomrom mellom de deler som utgjør stillasgulvet og de loddrette kollektive fallsikringsinnretningene.

Stillaskonstruksjonen skal planlegges og utformes slik at nødvendig materiell og utstyr skal kunne føres gjennom eller inn på stillaset uten at viktige konstruksjons- eller sikkerhetsdeler må flyttes eller demonteres.

Når deler av et stillas ikke er ferdige til bruk, for eksempel under montering, demontering eller endringer, skal det farlige området avgrenses fysisk, slik at atkomsten hindres. Stillaset skal skiltes med forbud mot bruk.

§ 17-9. Kontroll av stillas

Arbeidsgiver skal sørge for at stillaset kontrolleres før det tas i bruk. Så lenge det er i bruk, skal det kontrolleres med jevne mellomrom avpasset etter forholdene. Etter uvær, når andre forhold kan ha virket inn på stabilitet og styrke, og når stillaset har vært ute av bruk i en uke eller mer, skal stillaset kontrolleres før det tas i bruk.

Arbeidsgiver skal sørge for at kontrollen blir gjennomført av en kvalifisert person, jf. § 17-2, § 17-3 og § 17-4.

§ 17-10. Rapport for kontroll av stillas

Arbeidsgiver skal sørge for at det skrives rapport om kontroll av stillas. Rapporten skal minimum inneholde følgende:

- a) opplysninger om hvem som foretar kontroll og vedkommendes arbeidsgiver,

- b) eier av stillaset,
- c) opplysninger om mangler som er funnet, og med frist for retting,
- d) tekniske opplysninger og
- e) signatur av utførende kontrollør.

Dersom det avdekkes mangler som medfører fare for sikkerheten til brukerne av stillaset skal den ansvarlige for kontrollen sørge for at det varsles med et skilt om dette og i tillegg avsperrer fysisk for å hindre atkomst til stillaset.

Rapporten skal være tilgjengelig for alle arbeidsgivere og arbeidstakere, herunder deres representanter, som skal bruke stillaset og Arbeidstilsynet.

§ 17-11. *Skilting av stillas*

Stillaset skal ha varig og lett synlig skilt med opplysninger om:

- a) stillasets eier,
- b) stillasbygger,
- c) tillatte laster og
- d) kontaktperson med telefonnummer og informasjon om siste kontrolldato og kontrollør.

Skiltet skal oppdateres etter kontroll utført i henhold til § 17-9.

§ 17-12. *Atkomst og sikker bruk av stillas*

Stillas skal ha sikker, bekvem og hensiktsmessig atkomst, fortrinnsvis med eget trappetårn. Ved kortvarig arbeid kan stige eller leider brukes som atkomst. Der atkomst til gulv høyere enn 3,50 meter er tilnærmet vertikal stige, skal den være utstyrt med ryggbøyle fra 2,50 meter.

Stillaset skal ha tilstrekkelig plass for brukere, verktøy og materialer, og arbeidet skal kunne utføres i arbeidsstillinger som ikke gir uheldige fysiske belastninger.

Arbeidstakerne skal kunne bevege seg uten risiko for å henge fast i, eller støte mot innstikkende eller nedhengende stillasdel eller gjenstander på stillaset.

§ 17-13. *Vedlikehold av stillas*

Arbeidsgiver skal sørge for at det brukes stillaskomponenter som lett kan rengjøres og vedlikeholdes.

Alle komponenter skal kontrolleres og sorteres hver gang de har vært i bruk. Materialer og utstyr som ikke er tilfredsstillende, skal merkes tydelig og gjøres ubrukelig til stillasformål. Komponenter som er skadet, skal repareres før de lagres sammen med uskadet materiell. Komponenter som ikke kan repareres skal kasseres.

Vedlikehold, lagring og kassasjon av typegodkjente eller sertifiserte stillaskomponenter skal følge produsentens monterings- og bruksveiledning.

§ 17-14. *Stillasgulv*

Stillasgulvene skal monteres slik at de enkelte bestanddelene ikke kan forskyve seg ved normal bruk.

Usikret avstand mellom stillas og vegg skal ikke overstige 0,30 meter, jf. arbeidsplassforskriften § 6-5. Stillasgulvet skal festes forsvarlig til stillaskonstruksjonen og være uten vippeender. Stillasgulv skal være jevne, ha en utforming og overflate som motvirker at de blir glatte og tilstrekkelig tette slik at materialer, verktøy o.l. ikke kan falle gjennom gulvet. Stillasgulv skal ha tilstrekkelig stivhet og styrke for å sikre tilfredsstillende arbeidsforhold og sikkerhet.

Åpninger skal være sikret med rekkverk eller solid tildekking.

§ 17-15. *Tekniske krav til stillas og stillasmateriell*

Stillas skal avstives med diagonalstag eller tilsvarende både i horisontalplan og i vertikalplan i tverr- og lengderetningene.

Alle sammenkoplinger skal være låst ved bruk slik at de ikke kan løsne utilsiktet.

Trematerialer skal være umalte og uskadet. Skjøter på spir, bjelker og avstivninger skal kunne overføre de trykk- og strekkpåkjenninger stillaset er beregnet for.

Knekter som monteres på stendere av trevirke må ikke monteres høyere enn 5 meter. Stenderne skal være uten skjøter, og ha dimensjon på minimum 95 mm x 95 mm. Stenderne skal avstives forsvarlig mot knekking.

Bukkestillas skal ikke bygges høyere enn to meter.

§ 17-16. *Tekniske krav til utkragende og hengende stillas*

Utkragende og hengende stillas som er bygget på utliggerbjelker skal være sikret ved at utliggerbjelkene er forsvarlig dimensjonert og forsvarlig avstemplet, boltet eller surret fast. Det kan også brukes motvekt som skal dimensjoneres etter maksimal vekt av stillaset og nyttelast med en sikkerhet på 2,5 mot velting. Motvekter skal festes forsvarlig til bjelkene.

§ 17-17. *Bruk av rullestillas*

Rullestillas skal bare brukes på fast, jevnt og horisontalt underlag, slik at stabiliteten er betryggende når det flyttes og brukes.

Rullestillaset skal være forsynt med en anordning som hindrer utilsiktet bevegelse.

Hvis stillaser ikke er løftet opp av støttelabber, skal alle hjul ha god kontakt med underlaget når det brukes.

Rullestillas skal flyttes på forsvarlig måte. Det er ikke tillatt å oppholde seg på rullestillas når det flyttes. Gjenstander på stillaset skal fjernes eller sikres mot å falle ned, før stillaset flyttes.

Bruken av rullestillaset skal følge produsentens bruksveiledning.

§ 17-18. *Forankring av stillaser*

Et stillas som ikke er konstruert for å være frittstående eller hengende, skal forankres ved å feste eller stage stillaset i en stiv konstruksjon eller i bakken. Stillas skal ha tilstrekkelig med forankring, slik at det sikres mot velting eller utknekkning.

Festemidler for forankringene skal kunne brukes til det materialet støttekonstruksjonen er laget av.

Forankringer skal dimensjoneres etter påregnelige vindkrefter på stedet, både på langs og tvers av stillaset. Dersom forankringene ikke er beskrevet i monteringsveiledningen skal de beregnes. Beregningene skal dokumenteres sammen med dokumentasjonen på at konstruksjonen som stillaset er forankret i, tåler summen av alle de påregnelige kreftene.

Forankringene skal festes i spirene eller rammen så nær knutepunktene med lengdebjelkene som mulig.

Forankringene skal kunne oppta både strekk og trykk.

Det skal vanligvis plasseres en forankringsrekke i høyde med de øverste lengdebjelkene.

Forankringer skal prøves med 20 % høyere belastning enn de beregnes for.

§ 17-19. *Stillasavslutning mot tak*

Når stillas avsluttes mot tak eller toppen av andre konstruksjoner, skal det tas hensyn til hva det skal brukes til, slik at de som skal arbeide fra stillaset eller bruke det som atkomst, ikke blir utsatt for skader ved fall eller fallende gjenstander.

Dersom øverste stillasgulv skal brukes til arbeid på gesims og atkomst til tak, skal det være forsvarlig atkomst til tak. Arbeidet på gesimsen skal utføres slik at arbeidstakerne ikke utsettes for uheldige fysiske belastninger.

§ 17-20. *Brannfare*

Når det brukes dekkede stillaser, skal inndekkingen tilfredsstillende brannkravene for materialer brukt i rømningsvei.

§ 17-21. *Bruk av stiger*

Stiger skal oppstilles slik at de står stødig under bruk.

Stiger skal brukes slik at arbeidstakerne hele tiden har et sikkert grep og står støtt. Arbeidstakere som må bære noe mens de står på stige skal ha et sikkert grep.

Stiger skal hvile på et stabilt, bæredyktig og fast underlag slik at trinnene forblir vannrette under bruk. Stiger som henger skal festes på en sikker måte og, med unntak for taustiger, på en slik måte at de ikke kan forskyve seg eller begynne å svinge.

Stiger skal, så langt det er praktisk mulig, festes i toppen eller sikres på annen måte.

Anliggende stige skal sikres før bruk.

Stige skal sikres mot utglidning, velting sidelengs eller bakover.

Stiger og skyvestiger som er satt sammen av flere deler, skal brukes slik at de ulike delene ikke kan forskyves i forhold til hverandre.

Mobile stiger skal sikres før de tas i bruk.

§ 17-22. *Begrensning i bruk av stige*

Stiger skal kun brukes som atkomst.

Stiger kan unntaksvis brukes som arbeidsplattform ved utføring av arbeid i høyden, når det ikke vil være hensiktsmessig å bruke annet og sikrere arbeidsutstyr fordi risikoen er liten, og

- a) bruken av stigen er kortvarig, eller
- b) forholdene på arbeidsplassen ikke kan endres av arbeidsgiver.

Det skal ikke brukes frittstående stiger som er høyere enn 6 meter. Frittstående kombistiger skal ikke brukes høyere enn 4 meter.

§ 17-23. *Atkomst fra stige*

Når stige benyttes som atkomst til tak, avsats eller liknende, skal stigen rage minst 1 meter over dette. Når stige benyttes som atkomst, skal den alltid sikres i toppen.

§ 17-24. *Bruk av tau til atkomst, arbeid og redning*

Når arbeidsgiver har vurdert risikoen og finner det forsvarlig, kan en arbeidstaker bruke tau som atkomstvei og for å innta arbeidsstillinger. Det forutsettes at arbeidet kan utføres på en sikker måte og at det ikke vil være hensiktsmessig å bruke annet og sikrere arbeidsutstyr.

Arbeidsgiveren skal iverksette følgende tiltak som ivaretar arbeidstakernes sikkerhet ved bruk av tau:

- a) tausystemet skal omfatte minst to tau med separate fester. Det ene tauet er arbeidstau og brukes til atkomst, nedstigning og støtte, og det andre tauet er et sikkerhetstau som sikrer arbeidstakerne. Dersom arbeidsgiver etter en risikovurdering finner at bruken av to tau vil gjøre arbeidet farligere, kan det brukes ett tau. Arbeidsgiver skal da iverksette egnede tiltak som ivaretar sikkerheten til arbeidstakerne,
- b) arbeidstakerne skal være utstyrt med og bruke en egnet sele som skal være festet til

- sikkerhetstauet,
- c) arbeidstauet skal være utstyrt med en innretning for sikker opp- og nedstigning og et automatisk låsesystem som hindrer brukeren i å falle,
  - d) sikkerhetstauet skal ha bevegelig fallsikringsutstyr som følger arbeidstakerens bevegelser,
  - e) verktøy og annet utstyr som arbeidstakerne bruker skal være sikret til arbeidstakernes seler eller arbeidssete eller på en annen, egnet måte,
  - f) arbeidet skal nøye planlegges og overvåkes slik at arbeidstakerne kan få øyeblikkelig hjelp i en nødsituasjon og
  - g) arbeidstakerne skal få nødvendig opplæring, øvelse og instruksjon i arbeidet som skal gjøres, særlig om framgangsmåter under redningsarbeid.

Tauet skal om nødvendig utstyres med et arbeidssete. Ved vurderingen skal det særlig tas hensyn til arbeidets varighet og de ergonomiske belastningene arbeidstakerne utsettes for.

§ 17-25. *Bruk av sikkerhetsbelte og feste for sikkerhetstau*

Dersom det ikke kan brukes kollektive verneinnretninger ved rutine- og vedlikeholdsarbeid kan personlig verneutstyr benyttes. Dersom det er fare for fall fra høyde, skal fallsele benyttes. Ved avstandsbegrensning til fareområdet kan sikkerhetsbelte benyttes. Sikkerhetstau og festepunkt skal tåle de påregnelige kreftene som kan oppstå.

Overskriften til § 31-1 skal lyde:

Register over arbeidstakere utsatt for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier og bly

§ 31-1 første ledd skal lyde:

Arbeidsgiveren skal sørge for at det føres register over:

- a) arbeidstakere som er eller kan bli eksponert for kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier klassifisert som Carc. 1A, Carc. 1B, Muta. 1A eller Muta. 1B etter forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP).
- b) arbeidstakere som er eller kan bli eksponert for stoffer, stoffblandinger eller prosesser i følgende liste:
  - arbeid som innebærer fremstilling av auramin,
  - arbeid som innebærer eksponering for polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) som forekommer i sot, tjære eller bek,
  - arbeid som innebærer eksponering for støv, røyk eller tåke som utvikles under røsting og elektrolytisk raffinering av nikkelråstein,
  - arbeid som innebærer fremstilling av 2-propanol ved sterkt sur prosess,
  - arbeid som medfører eksponering for støv fra harde tresorter,
- c) arbeidstakere som arbeider med bly og blyforbindelser.

II

Forskriften trer i kraft straks, med unntak av endringer i kapittel 17 som trer i kraft 1. januar 2016.